

לעילוי נשמת

אמו מורתי הצדקנית מרת שיינא בת רבי ישראל שלום ע"ה
 נלב"ע יד סיון תשע"א

דברי ישר

לקוטים, מוסרים ופרפראות בפטט זכרטי
 בפרשת השבוע ובענייני דיומא
 בעריכת ישראל שלום דבורץ

שנה שתיים עשרה
 גליון תקכ"ה - 550

פרשת יתרו תש"פ

בית ישר

למצרים פירוש אשר יסורי נקמה לממאן עשות מאמרי, כמה מכות רעות באין מספר על אשר מאן עשות מצותי לשלוח אתכם, והיה הדבר הזה לכם לאות לעובר על מצותי, כי אתנקם ממנו ביסורי נקמה וצרות רבות כאשר ראיתם וקחו מוסר.

ונתכוין ה' לרמוח להם שהם בגדר זה עצמו של המצרים, אם ימאנו לשמוע אל התורה ואל המצות וזו בחינת היראה יראת העונש.

גם יש שנשמע מאמר אֲשֶׁר עָשִׂיתִי, יראת הרוממות בכל הנפלאות והאותות והמופתים אשר עשה למצרים.

גם בזה הראה **בחינת האהבה והחיבה** שכל זה עשה בשבילנו הרעים כל הבריאה ואבד אומה אחת בשבילנו.

ולצד זה יתלהב אדם בחיבת הבורא אשר הפליא חסדו להם, והנה היא בחינת האהבה לה' א-להינו.

והם ב' דברים הרמוזים באומרו תאמר לבית יעקב, **שלא תספיק היראה וצריך גם האהבה.**

ותגיד לבני ישראל **שלא תספיק בחינת האהבה וצריך גם היראה**, והטעם כמו שכתבנו.

שהאמא תאמר לבית

תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל
 (שמות יט, ג)

בספר הדרש והעיון (בראשית מאמר פ"ט) המליץ כאן שניתן לדרוש שתאמר לבית יעקב- אל הנשים, והיא האשה תגיד לבני ישראל.

רמז בזה, על מה שנאמר שִׁמְעוּ בְנֵי מוֹסֵר אֲבִיכֶם וְאֵל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אֲמִיךָ (משלי א, ח), כי האמא בהיותה בבית מחנכת את הילדים לתורה ולמצוות, לפעמים יותר משהאב מחנכם כי אינו מצוי בבית.

ראית הנעשה למצרים כדי

ללמדנו

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים (שמות ט, ד)

כתב הספורנו, אתם ראיתם כמה הפצרתו כדי שישבו המצרים מרשעים, כי לא אחפוץ במות המת, ובהקשותם ערפם הוצרכתי להרבות אותותי ומופתתי בקרבם ולהשחיתם.

על זה הדרך כתב גם האור החיים הקד' והוסיף לבאר שפסוק זה הוא מצד היראה וההמשך הוא מצד האהבה, וזה מלשונו: היראה - באומרו אֲשֶׁר עָשִׂיתִי

ערב רב,

ראו ולא שמעו

שמעו ולא ראו

ותגיד לבני ישראל אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי (שמות יט, ג-ד)
 הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם (שמות יט, ט)

בילקוט דוד כתב שהערב רב לא שמעו את התורה כמו כל ישראל, כי הערב רב לא היו בתוך הענני כבוד. והיו דברים שראו את הקולות אבל לא שמעו, והיו דברים ששמעו אבל לא ראו.

והדברים רמוזים בפסוקים, על פי הכלל שכל מקום שכתוב העם אין אלו בני ישראל, אלא הערב רב.

בעבור ישמע העם, ישמעו אבל לא יראו. וכל העם ראים את הקולות (להלן ב, יד), ראו את הקולות של הדברות, אבל לא שמעו אותם.

על פי דרך זו שהמצטרפים לבני ישראל לא היו בתוך הענן, מבאר גם כן שמה שמשה רבינו שילח את יתרו חותנו לארצו, כי לא רצה שיתבזה בשבתו מחוץ לענני כבוד.

התורה אמר **אַתֶּם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם** (שמות כ, יח), כלומר אין לכם להאמין עוד לשום אדם שיאמר שהחלפתי תורה זאת, אם לא תראו שאדבר עמכם מן השמים להחליפה.

עב הענן - אספקלריא שאינה מאירה

הִנֵּה אֲנֹכִי בֹא אֵלֶיךָ בְּעַב הָעֲנָן בְּעָבוֹר יִשְׁמַע הָעָם בִּילְקוּט דוּד הַבֵּיא שְׁלֹפְנֵי וְאַחֲרֵי מִתֵּן תוֹרָה, בֵּא הַשְׂכִּינָה אֶל מֹשֶׁה בְּאֶסְפֵּקֶלְרִיא הַמְּאִירָה שֶׁרַק מֹשֶׁה לְבַדּוֹ יֵכַל לִרְאוֹת. אבל עכשיו במעמד הר סיני, נגלה באספקלריא שאינה מאירה - בעב הענן, כדי שכל העם יוכלו לראות בעת דבר עימו הקב"ה וכך יתקיים וגם בך יאמינו לעולם בשאר דברים.

חיים של היום ומחר

וְקִדְשְׁתֶּם הַיּוֹם וּמָחָר (שמות יט, י) רבי אליהו הכהן האיתמרי בעיני העדה כתב בשם מורו ז"ל שדרש את הפסוק **וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה'** אֶל־הֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם (דברים ד, ז), כך אמר משה לישראל, אם תרצו להיות דבוקים בהשי"ת, אמרו שאתם חיים היום ולמחר לקבר, וכמו שדרשו רז"ל (שבת קנג). תנן התם, רבי אליעזר אומר: שוב יום אחד לפני מיתתך. שאלו תלמידיו את רבי אליעזר: וכי אדם יודע איזהו יום ימות? - אמר להן: וכל שכן, ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה. העולה מן הדברים, שמי שחי באופן כזה הרי הוא דבוק בה' יתברך ובתורתו דביקות גדולה, וזה מה שאמר הקב"ה כאן למשה **וְקִדְשְׁתֶּם הַיּוֹם וּמָחָר**, תקדש אותם באופן כזה של היום ומחר, שיגידו היום אנחנו חיים, ומחר איננו חיים ועל כן נעשה כדבר ה' היום כשעוד אני חי.

ואחר כך אמר **וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי** משמע שתהיו שוים לי ונהיה כשני אחים שוים במדריגתם.

ואחר כך אמר **וְאַתֶּם תְּהִיוּ לִי מִמְּלַכְתּוֹ** כביכול מלכים לי כמו שנאמר **צִדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאֵת אֱלֹהִים** (שמואל ב' כג, ג).

אמונה בתורה בלי שום אות או מופת

הִנֵּה אֲנֹכִי בֹא אֵלֶיךָ בְּעַב הָעֲנָן בְּעָבוֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְרֵי עִמָּךְ וְגַם בְּךָ יֵאֱמִינוּ לְעוֹלָם (שמות יט, ט)

וזה מלשון הסמ"ג בהקדמה: וכאשר רצה אדון הכל ליתן תורה הטה השמים ושמי השמים על הר סיני בקולות ולפידים נוראים וקרא למשה בחירו ואמר לו הִנֵּה אֲנֹכִי בֹא אֵלֶיךָ בְּעַב הָעֲנָן בְּעָבוֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְרֵי עִמָּךְ וְגַם בְּךָ יֵאֱמִינוּ לְעוֹלָם.

ולמה הוצרך לזה, והלא כבר כתוב על הים **וַיֵּאֱמִינוּ בַּה'** וּבִמְשֹׁה עֲבָדוֹ (שמות יד, לא).

אלא כך אמר הקדוש ברוך הוא למשה, אני רוצה שיאמינו בך ישראל שאתה נביא על ידי אותות ומופתים שעשית, אבל בתורה שאני רוצה ליתן איני רוצה שיאמינו בך על ידי שום אות או מופת אלא על ידי שישמעו באזניהם שאני מדבר עמך.

ולכך עשה הקדוש ברוך הוא את הדבר הזה, שכשיהיו ישראל בגולה אם יאמר להם גוי או ישמעאל לעזוב תורתם ולעבוד אלהים אחרים ויתן להם אות או מופת, יכולין ישראל לענות לו אפילו הרבה אותות ומופתים כמשה בן עמרם, לא נאמין אותך בחילוף תורתינו אלא אם כן נשמע באזנינו שידבר השם עמך כמו שדיבר עם משה.

כי אפילו משה בחירו נאמן ביתו לא רצה שנאמינהו בתורה אלא על ידי מה ששמענו שדבר עמו, ולאחר שנתן את

בזכות אתם

אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם (יט, ד) בספר לקוטי בתר לקוטי מביא

מהכתב סופר, כי מצינו במסורה ד' פעמים אתם.

אַתֶּם לְכוּ קַחוּ לָכֶם תְּבֻנָה (שמות ה, יא), **אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם**, **אַתֶּם נִצְבִּים הַיּוֹם** (דברים כט, ט), **אַתֶּם עַדִּי נֹאֵם ד'** (ישעיהו מג, י).

והכוונה בזה, על ידי שעבוד מצרים, שנגזר עליהם אתם לכו קחו לכם תבונה, זכו בני ישראל, לאתם ראייתם אשר עשיתי למצרים, לראות כל הנסים הנעשים בשם, ועל ידי הנסים, הושרשה אצלכם האמונה, וזכיתם ל אתם נצבים היום, לקבלת התורה. אבל בזה עדיין לא נשלם תפקידכם בעולם, כי אתם עדי נאם ד', אתם צריכים להיות עדי, ולפרסם שמי בעולם על ידי קיום המצוות ועסק התורה.

הגבהתי אתכם למעלה

וְאַשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים (שמות יט, ד) פירש רבי יוסף בכור שור הגברתי אתכם למעלה ולגדולה גדולה, שהוצאתי אתכם מעבדות עבדים, ואוליך אתכם אלי להיות עובדים אותי, שאני מלך מלכי המלכים.

וכמה הגבהה גדולה היא לכם, כאילו נשאתי והגבהתי אתכם על כנפי נשרים, שפורחין למעלה מכל העופות.

שלוש מדריגות העלנו השי"ת

וְאַשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי (שמות יט, ד)

וְאַתֶּם תְּהִיוּ לִי מִמְּלַכְתּוֹ (שמות יט, ו)

כתב בעל הכלי יקר, הזכיר כאן שלוש מדריגות זו למעלה מזו מתחילה אמר **וְאַשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים** וזהו כְּאֲשֶׁר יֵשָׂא הָאֱמִן אֶת הַיִּנֹק (במדבר יא, יב), ואז הקדוש ברוך הוא במדריגת האב וישראל במדריגת הבן.